

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁANSKI

Sanctifica eos in veritate. Joan. 17, 17.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, M. Magdaleny 4 (Kurja Metropolitalna)
Konto P. K. O.: Nr. 700.255 — „Wiadomości Archid. Wileńskie” — Wilno
Konto P. K. O.: Nr. 700.262 — „Kurja Metropolitalna Wileńska” — Wilno

Prenumerata: rocznie 12 złotych, półrocznie 6 zł., numer pojedynczy 50 groszy
Ogłoszenia: $\frac{1}{4}$ strony 40 zł., $\frac{1}{2}$ strony 20 zł., $\frac{1}{4}$ strony 10 zł., $\frac{1}{8}$ strony 5 zł.

Rok XII Wilno, dn. 25 października 1938 r. Nr. 20

TREŚĆ ZESZYTU.

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO

Nowe rozgraniczenie parafii Zabrzezie — Łosk. — W sprawie Konferencji XX. Dziekanów. — W sprawie nabożeństwa w dniu 6 listopada r. b. — Ruch personalny.

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE

Najwyższy Trybunał Administracyjny w sprawie kwalifikacyj nauczycieli religii. — Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 11 sierpnia 1938 roku L. D. V. 20719/38 w sprawie podatku od nieruchomości, należących do seminarjów duchownych.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Odezwa J. E. Ks. Biskupa Kazimierza-Mikołaja Michalkiewicza. — Na marginesie art. Ks. Szýrokiego (dok.). Ks. H. Hrehorowicz. — Ważne dla Księży katechetów i wychowawców. Ks. Józef Wojtukiewicz. — VII Kurs Duszpasterski Archidiecezji Wileńskiej. — Odezwa Międzynarodowej Unji Przeciwrakowej: Tydzień Przeciwrakowy w Polsce. — XIII Kurs Alkohologii. Dr. W. Chodźko.

DZIAŁ PORAD: Wyjaśnienie w sprawie wystawienia Przenajśw. Sakramentu. Z ŻYCIA ARCHIDIECEZJI: Konsekracja nowego kościoła w Sobakińcach. STOLICA APOSTOLSKA: Orędzie Ojca św. do Kongresu Eucharystycznego w Nowym Orleanie. Inauguracja Kongresu Archeologii chrześcijańskiej.

Z NIWY KOŚCIELNEJ I DUSZPASTERSKIEJ. W KRAJU: O katolicki pogląd na świat w polskich programach radiowych. Zgon przywódcy katolików niemieckich w Polsce. ZAGRANICĄ: Episkopat włoski o ostrożności przy nawróc. Żydów.

15 sklepów pod jednym dachem

ułatwia zakupy!

materiały, wełniane na sutanny,
palta jesienne i zimowe,
kamizelki wełniane — czarne,
kapelusze czarne,
parasole safynowe i półjedwabne,
buciki i półbuty gienzowe i chromowe,
kalosze i buty gumowe,
bielizna dzienna i nocna,
koloratki i mankiety,
pończochy, skarpetki i rękawiczki,
przybory toaletowe,
naczynia kuchenne aluminiowe i emalj,
szkło i porcelana na sztuki i w serwisach,
pledy i walizki,
dywany, chodniki i firanki,
łóżka, tapczany i materace,
kołdry, koce i poduszki,
bielizna pościelowa i stołowa,
oraz wiele innych artykułów polecają

Wielebnemu Duchowieństwu

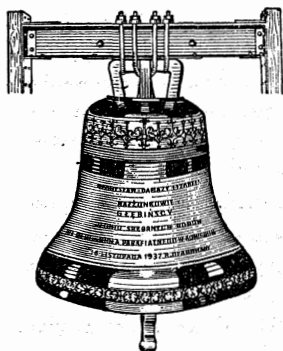
BRACIA JABŁKOWSCY

WILNO, MICKIEWICZA 18.

Na żądanie wysyłamy szczegółowe cenniki.
Przy wysyłce pocztą nie liczymy kosztów
o ile wartość zamówionych towarów
przewyższa sumę zł. 30.—

WŁASNY URZĄD POCZTOWY (WILNO I)
umożliwia nam szybkie załatwianie zleceń.

bracia **JABŁKOWSCY**
magazyn zadowolonych klientów

ODLEWNIA DZWONÓW JAKUB KRUSZEWSKI I SYN

W WĘGROWIE — WOJEW. LUBELSKIE

dostarcza do kościołów dzwony pierwszej jakości od wszystkich innych odlewni najtaniej, najprzystępniej i szybko
Masa zamówień z całej Polski. — Przelewa pęknięte.
Tanio! za 1 kg. got. spiżu 4 zł. — Wykonanie solidne.

Z jednej tylko Archid. Wileńskiej uznania:

Grodno — Fara, Lida, Kuźnica, Kalinówka, Rukojnie, Podbrzezie, Bieniakonie, Krewa, Raków, Mołodeczno par. wojsk., Smorgonie, Narwiliński, Cudzieniszki, Bielica, Strubnica, Majewo i in. — Prosimy o sprawdzenie i o poparcie naszej firmy.

Jedno z wielu uznań:

Firma J. Kruszeński i Syn dostarczyła 3 pięknie, zharmonizowane dzwony, bardzo tanio i na warunkach nader dogodnych — zasługuje na poparcie

Rukojnie.

X. Szołkowski

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

Sanctifica eos in veritate. Joan. 17, 17.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, M. Magdaleny 4 (Kurja Metropolitalna)

Konto P. K. O.: Nr. 700.255 — „Wiadomości Archid. Wileńskie“ — Wilno

Konto P. K. O.: Nr. 700.262 — „Kurja Metropolitalna Wileńska“ — Wilno

Prenumerata: rocznie 12 złotych, półrocznie 6 zł., numer pojedynczy 50 groszy

Ogłoszenia: $\frac{1}{4}$ strony 40 zł., $\frac{1}{2}$ strony 20 zł., $\frac{1}{4}$ strony 10 zł., $\frac{1}{8}$ strony 5 zł.

Rok XII Wilno, dn. 25 października 1938 r. Nr. 20

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

Nowe rozgraniczenie parafij Zabrzezie-Łosk.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI

Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia

ARCHIEPISCOPUS - METROPOLITA VILNENSIS

S. Th. M.

In perpetuum rei memoriam.

Gregis Nobis commissi salutis instantes eiusque animarum malis mederi cupientes, attenta locorum conditione, auditis quorum interest, pagum Horodźki et stationem viae ferreae Horodźki vel Wołożyn, hucusque ad parochiam in Zabrzezie pertinentes, cum suis incolis et familiis a praedicta parochia auctoritate Nostra ordinaria ad tramitem Codicis J. C. (c. 1427) separamus et ad ecclesiam parochialem in Łosk, decanatus Mołodecznensis, adscripta esse declaramus et statuimus.

Quorum in fidem etc.

Datum Vilnae, die 18, X. 1938 an. N. P-278/38.

J. Ostreyko,
pro Curiae Cancellario.

† *R. JAŁBRZYKOWSKI,*
Archiepiscopus Metropolita Vilmensis.

W sprawie Konferencji XX. Dziekanów.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA

Wilno, dnia 14. X. 1938 r. N. 21/L.

Kurja powiadamia, że Konferencja PP. WW. XX. Dziekanów odbędzie się w Wilnie 15. XI. r. b. o godz. 9 rano w Sali Kurjalnej.

Obecność wszystkich PP. WW. XX. Dziekanów konieczna.

Ks. J. Ostreyko

w/z Kancel. Kurji.

W sprawie nabożeństwa w dniu 6 listopada roku bieżącego.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA

Wilno, dnia 24. X. 1938 r. Nr. 22/L.

*Do PW. XX. Proboszczów i Rektorów kościołów
archidiecezji Wileńskiej.*

Z polecenia J. E. Księdza Arcybiskupa Metropolity Kurja komunikuje, że PP. WW. Duchowieństwo, tam gdzie jest jeden kapłan, w dniu 6 listopada r. b. odprawi nabożeństwo dla wiernych w porze wcześniejszej, dogodnej dla biorących udział w głosowaniu.

Ks. J. Ostreyko

w/z. Kanclerza Kurji.

RUCH PERSONALNY.

Na mocy zarządzenia J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity w składzie osobistym Duchowieństwa zaszły następujące zmiany:

Ks. Władysław Kisiel, pref. w Wilnie, mian. wikariuszem Bazyliki Metropolitalnej Wileńskiej, 30.IX. 38. Nr. 566/38.

Ks. Florjan Markowski na własną prośbę zwolniony został ze stan. prob. w Jaszunach, 4.X. 38. Nr. O-568/38.

Ks. Józef Kłacz, wik. w Gierwiatach, mianowany na stan. wik. w Ejszyszkach, 4.X. 38. Nr. O-572/38.

Ks. Edward Zahorenko, wik. w Holszanach, mianowany na stan. wik. w Gierwiatach, 11.X. 28. Nr. O-577/38.

Ks. Władysław Dudziak, wik. w Gudohajach, mianowany na stan. wik. w Holszanach, 12.X. 38. Nr. O-578/38.

Ks. J. Ostreyko

w/z Kanclerz Kurji.

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE**Najwyższy Trybunał Administr. w sprawie kwalifikacji nauczycieli religii.**

Dnia 9 marca 1938 roku pod L. Rej. 122/36 zapadł w Najwyższym Trybunale Administracyjnym w sprawie kwalifikacji nauczycieli religii nast. wyrok:

Najwyższy Trybunał Administracyjny w składzie: Przewodniczący Sędzia Dr. Smolka i Sędziowie: Dziegielowski, Dr. Kahl, przy udziale protokółanta radcy Sekretariatu Prawniczego Haydena, w sprawie ze skargi Ks. I. B. na orzeczenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 listopada 1935 r. L. BP. — 23790/35, w przedmiocie kwalifikacyj i uposażenia —

w myśl art. 73 i 84 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. (poz. 806 Dz. Ust.) na posiedzeniu niejawnym dnia 9 marca 1938 r. po wysłuchaniu sprawozdania sędziego-sprawozdawcy — uchyla zaskarżone orzeczenie z powodu wadliwego postępowania a zarazem zarządza zwrot wniesionej opłaty.

P o w o d y .

Ksiądz I. B. został mianowany nauczycielem publicznych szkół powszechnych z dniem 1 listopada 1928 r. B. ukończył dnia 28 czerwca 1928 r. Wyższe Seminarjum Duchowne Rzymsko - Katolickie w Lublinie. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego opierając się na przedłożonym przez ks. B. świadectwie ukończenia Wyższego Seminarjum Duchownego w Lublinie, decyzją z dnia 20 października 1931 r. Nr. I — 22236/31 przyznało mu uposażenie przewidziane w art. 45 i 31 ustawy uposażeniowej z 1923 r. Dz. Ust., t. j. grupy VIII, poczynając od 1 kwietnia 1930 r.

Na dzień 1 lutego 1933 r. skarżący został zaszeregowany z dotychczasowej VII do IX grupy uposażenia w myśl odnośnych przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych poz. 781 Dz. Ust.

Pismem z dnia 17 grudnia 1934 r. Ks. B. opierając się na posiadanym świadectwie ukończenia Wyższego Seminarjum Duchownego Rzymsko - Katolickiego w Lublinie, powołując się na rozporządzenie Rady Ministrów poz. 662/29 Dz. Ust., zwrócił się do Kuratorjum o przesunięcie go do VIII grupy uposażenia z dniem 1 stycznia 1935 r.

Prośby tej Kuratorjum, decyzją z dnia 23 września 1935 r. Nr. BP—19369/35 nie uwzględniło, ponieważ petent nie odpowiada warunkom przewidzianym w punkcie 4 § 18 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. poz. 781 Dz. Ust. oraz stwierdziło, że Ks. B. winien pozostawać w IX st. sł. aż do czasu uzyskania kwalifikacji wymaganych do ustalenia.

Od powyższej decyzji Kuratorjum Ks. I. B. wniósł odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, które orzeczeniem z dnia 26 listopada 1935 r. Nr. BP. — 23790/35 odwołania nie uwzględniło i zaskarżoną decyzję Kuratorjum zatwierdziło, jako zgodną z przepisami w niej powołanymi.

Rozpatrując skargę na to orzeczenie w związku z odpowiedzią władzy pozwanej Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Skarżący wywodzi, że posiada on przepisane dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych kwalifikacje zawodowe, ponieważ stosownie do art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych poz. 258/28 Dz. Ust. kwalifikacje zawodowe do ustalenia nauczycieli religii określa Minister W. R. i O. P. w porozumieniu z właściwą władzą duchowną, zaś w myśl rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 marca 1920 r. poz. 222 Dz. Ust. kwalifikację naukową do ustalenia nauczycieli religii katolickiej publicznych szkół powszechnych stanowi dyplom ukończenia studiów teologicznych i misja kanoniczna — a obydwu tym warunkom skarżący odpowiada, wobec czego winien być do niego zastosowany § 18 pkt. 4 rozporządzenia poz. 781/33 Dz. Ust.

Władza pozwana w odpowiedzi na skargę podnosi, iż § 18 pkt. 4 rozporządzenia poz. 781/33 nie odnosi się do tych nauczycieli, którzy nie posiadają egzaminu praktycznego.

Zarzut skarżącego Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał za uzasadniony. Rozdział rozporządzenia z dnia 6 marca 1928 r. poz. 258 Dz. Ust. zatytułowany „O kwalifikacjach zawodowych do ustalenia w publicznych szkołach powszechnych” (art. 7 — 13) wymaga dla uzyskania tych kwalifikacji złożenia egzaminu praktycznego, jednakowoż umieszczony w tymże rozdziale § 13 zawiera wyjątek w odniesieniu do nauczycieli religii i stanowi, iż kwalifikacje zawodowe do ustalenia nauczycieli religii określa Minister W. R. i O. P. w porozumieniu z właściwą władzą duchowną. Władza pozwana w zaskarżonym orzeczeniu, ani nawet w odpowiedzi na skargę nie powołała odpowiedniego przepisu prawnego, ustalającego, iż warunkiem uzyskania kwalifikacji do ustalenia dla nauczycieli religii w publicznych szkołach powszechnych jest złożenie egzaminu praktycznego.

W takim istotnem zaniechaniu uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia Trybunał dopatrywał się wadliwości postępowania ze szkodą skarżącego i dlatego zaskarżone orzeczenie już z tego powodu uchylił na podstawie art. 84 p. 3 prawa o Najwyższym Trybunale Administracyjnym poz. 806/32 Dz. Ust. z powodu wadliwego postępowania, nie mając wobec tego potrzeby rozprawiania się z pozostałymi zarzutami skargi.

(Rozporządzenie Urzędowe Łomżyńskiej Kurji Diecezjalnej Nr. 10, 1938 r., str. 158, nast.).

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 11 sierpnia 1938 r. L. D. V.20719/38 w sprawie podatku od nieruchomości, należących do semin. duchownych.

Wyciąg z wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 30 maja 1938 r. L. Rej. 900/36 w sprawie ze skargi Rzymsko-Katolickiego Seminarjum Duchownego w Wilnie.

Skarga, opierając się na art. XV Konkordatu z 10 lutego 1925 r. poz. 501 Dz. Ust. zarzuca, że wymieniony dom jest wolny od podatku od nieruchomości, a to ponieważ stanowi on własność Seminarjum Duchownego, a prócz tego ponieważ dochody z tego domu, służąc na potrzeby Seminarjum, a zatem skoro Seminarjum ma za zadanie kształcenie kapłanów, na potrzeby wchodzące w zakres celów kultu religijnego. Zaznaczyć należy, że, jak wynika z akt sprawy, opodatkowany dom jest zamieszkały przez postronnych lokatorów za czynszem. Nietrafnym jest pogląd skargi, według którego dostatecznym warunkiem wolności podatkowej, przewidzianej w art. XV Konkordatu, jest już samo należenie domu do Seminarjum Duchownego. O ile bowiem przepis powyższy przewiduje wyjątek od obowiązku podatkowego specjalnie dla seminarjów duchownych — to nie dla budynków należących do tych seminarjów, lecz na seminarja zajętych. Wskazuje na to sama treść wspomnianego art. XV, który wogóle określa przedmioty zwolnień podatkowych według ich celu względnie przeznaczenia, a nie według osoby właściciela, a natomiast na wstępie stanowi zasadę, że ze względu na osobę właściciela żadne ulgi podatkowe osobom duchownym i zakonnym nie przysługują.

O ile skarga zarzuca, że cel kształcenia przyszłych kapłanów, względnie cel prowadzenia Seminarjum Duchownego, na który są bezspornie obracane dochody z opodatkowanej nieruchomości, jest celem kultu religijnego w sensie

art. XV Konkordatu i że z tego względu spełniony jest warunek przewidzianego w tym artykule zwolnienia podatkowego — to zarzut ten jest nietrafny.

Wszystkim izmom skarbowym oraz wszystkim urządům skarbowym udziela się do wiadomości.

Za Dyrektora Departamentu (—) *K. Janczewski*, Naczelnik Wydziału.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

ODEZWA J. E. KS. BISKUPA KAZIMIERZA-MIKOŁAJA MICHALKIEWICZA.

Bóg Wszechmogący w nieprzebranem Miłosierdziu Swojem pozwolił mi doczekać 50-lecia służby mojej kapłańskiej u stóp Swoich Ołtarzy!

W niedzielę 6 listopada o godzinie 8 rano przed ołtarzem Ostrobramskim Matki Boskiej Miłosierdzia odprawię dziękczynną Mszę św., z zachowaniem przepisanych przez Kościół obrzędów i modłów jubileuszowych.

Jeżeli kto będzie łaskaw połączyć modły swoje w tym dniu o dalsze zmiłowanie Boże dla mnie, niech mu Bóg Miłosierny stokrotnie za to wynagrodzi.

Zaznaczam przytem, wobec wzmianki w niektórych pismach o rzeczonym jubileuszu z mylnem podaniem daty takowego, że, z powodu wielkiego mojego osłabienia, żadnych innych uroczystości, przyjęć i obchodów jubileuszowych nie będzie.

† **Kazimierz-Mikołaj Michalkiewicz**

Wilno, Października 16 dnia 1938 r.

Biskup Sufragan Wileński.

NA MARGINESIE ARTYKUŁU KSIĘDZA SZYROKIEGO

KRÓTKIE WYJAŚNIENIE.

(Dok.)

Ad V. Dom wspólny dla księży inwalidów. Kiedy mowa o altarzach, nie można wtedy pominąć milczeniem i sprawy wspólnego domu dla księży inwalidów, na który ksiądz SzYROKI w swej rozprawie kładzie szczególniejszy nacisk i uważa, że sprawa wybudowania u nas takiego domu jest na dobrej drodze.

Chociaż nie jestem zdecydowanym przeciwnikiem wspólnego domu dla księży inwalidów, to jednak, gdyby on nawet był i gdyby mi dano do wyboru z jednej strony urządzony z komfortem i wygodami wspólny dom w Wilnie, a z drugiej — skromną altarz (,,domek z ogródkiem“) przy kościele wiejskim, ja oso-

biście bez wahania wybrałbym to drugie. Uzasadniać tego nie będę, aby znowu nie wpaść w ton poetyczno-idyliczny, lecz powiem krótko, że to jest nietylko rzecz gustu, ale i rzecz wielu rozmaitych innych czynników, jak usposobienie, charakter, wychowanie, środowisko, z jakiego kto pochodzi, wreszcie przyzwyczajenie i t. d. Człowiek bowiem — to „mały światek“ i nie można go bezkarnie wtłoczyć w ramy o jednym wymiarze, lub wyheblować pod jeden strychulec. Każdy zaś „dom wspólny“ bez względu na swój cel i przeznaczenie, czy to będzie internat, czy koszary, klasztor, czy więzienie, ochronka, czy szpital musi z konieczności stać się owym strychulcem, czy ramami, gdzie jego mieszkańcy muszą podporządkowywać się regulaminowi i przepisom, inaczej stałby się on miejscem „ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat“...

Wprawdzie dom wspólny dla księży inwalidów nie może być całkowicie porównany nietylko z koszarami i więzieniem, ale nawet z internatem lub klasztorem, lecz i tam reguła, przepisy, porządek być muszą, którym księża inwalidzi podporządkować się też muszą. A będą to ludzie nie w wieku szkolnym, nie w wieku poborowym, nie ze zdrowiem i siłą, nie ze „stalowymi nerwami“, lecz albo starzy, albo schorzali, spracowani, zdenerwowani, a bardzo często i... rozkapryszeni. A jeżeli zabraknie im tam jeszcze wspomnianych przez księdza Szyrokiego „Maćka“ lub „Kurduli“, z którymi przez długie lata się żyli, a otoczy ich „ciepłą opieką“, przeplataną dwuznacznym uśmieszkiem, drwinami, lub w najlepszym razie pobłażliwym kiwaniem głowy „inteligentna“ służba obca (starzy i nieszczęśliwi są zazwyczaj wrażliwi i podejrzliwi); jeżeli współlokatorem jego będzie jeden — drugi sąsiad odmiennych zapatrywań, przekonań, lub może kulturalnych i postępowych przyzwyczajeń i nałogów, jak palenie tytoniu, gra w karty, słuchanie radja, gramofonu i t. d.; jeżeli zamieszka na jednym korytarzu i obok z „kolegą“, który już ongiś w czasach przedinwalidzkich uważał swego konfratra za „wrzoda“, to nie wiem naprawdę, czy pójdzie mu w smak higieniczne mieszkanie z hałaśliwym korytarzem, wanna, w której przed chwilą kąpał się schorzał jego sąsiad, lub ta zachwalana ciepła i często zabrudzona wygodka?... A kto i z jakich funduszków będzie utrzymywał ów urządzony na sposób nowoczesny z wygodami i obsługą dom wspólny?... A gdzie podziąć w wyznaczonej mu celce swoje rzeczy, pamiątki, graty, rupiecie, które większej, albo i żadnej wartości nie mają, ale do których się

przyzwyczaił, uważa je wprost za bezcenne i z którymi rozstać się byłoby mu niezmiernie trudno? A gdzie ulokować schorzałą siostrę, czasem matkę, a choćby nawet i osławioną „Kurdulę“ z „Maćkiem“, którzy mu całe życie wiernie służyli, pracowali, siły stargali, a teraz już samodzielnie żyć, pracować i komu innemu służyć nie potrafią?... Te i tym podobne pytania cisną się mimowoli do głowy, na które, ja przynajmniej, nie mogę znaleźć odpowiedzi.

Proponowane przez księdza Szyrockiego środki na wzniesienie domu emerytalnego w Wilnie, jak np. „Betanja“, dom nieznanego ofiarodawcy przy ul. Święciańskiej, „Arkadja“ i wielkie sumy w „Unitasie“ są nieco śmieszne i przypominają mi trochę z „Potopu“ Sienkiewicza podpowiedziany przez Imć Pana Zagłobę Staroście Zamojskiemu dowcip: „Ofiaruj, Wasza dostojność, Królowi Szwedzkiemu Niderlandy“, co pan Sobiepan skwapliwie Forgellowi powtórzył po łacinie. Ja zaś w wolnym przekładzie powiedziałbym po polsku: „gruszki na wierzbie“.

Bo i jakże inaczej. Przecież wiadomo ogólnie, że „Betanja“ została sprzedana już przed kilku laty i podobno niedrogo. Dom przy ul. Święciańskiej — to jakaś rudera, za którą ktoś proponował zaledwie około 10 tysięcy. „Arkadja“ została zapisana testamentem przez ś. p. ks. Frąckiewicza na własność Kapituły Wileńskiej, która jej dla emerytów najprawdopodobniej darmo nie odda... O rzekomych zaś wielkich sumach „Unitasu“ wiemy wszyscy ze sprawozdania, że są tam nie wielkie sumy, a „wielkie trudności finansowe“ (Dwut. Nr. 10. r. 6). Więc skądże możemy mieć na wzniesienie domu „setki tysięcy“?...

Zaprojektowane zaś przy końcu rozprawy składki, aby na wzór diecezji Sandomierskiej wszyscy księża naszej archidiecezji wnieśli po 1700 złotych, nie jest w dzisiejszych warunkach rzeczą łatwą i pewną. Przecież sam Szanowny Projektodawca niedawno pisał w „Dwutygodniku“ takie oto słowa: „... Obecnie do szczególniejszych należą ci księża, którzy mogą wiązać koniec z końcem, spora zaś liczba jest takich, co siedzą w poważnych długach; a znajdują się i tacy, których trzeba zaliczyć wprost do niewypłacalnych“... (Dwut. Nr. 15-16 z r. 1935). Czy w takich warunkach wszyscy księża naszej archidiecezji przy najlepszych nawet chęciach będą mogli się zdobyć na tak wysokie składki? A czy i u tych nielicznych, którzyby ostatecznie mogli owe 1700 zł. wnieść jednorazowo, czy na raty, znajdują się te najlepsze chęci?... Wprawdzie ks. Szyrocki wynajduje na to dość łatwy sposób, bo

czyni niedwuznaczną aluzję do „opieki i poparcia naszego Czcija-dostojniejszego Arcypasterza“, czyli innemi słowami do nakazu i przymusu, ale wątpię mocno, czy i ten sposób wobec ogólnego zubożenia naszego duchowieństwa, wobec tylu już nakazów społecznych, przymusów rządowych i samorządowych, czy i ten przymus i nakaz miałby u nas powodzenie?

Może również niezupełnie słusznie powołuje się ks. Szyroki na Uchwały Synodu Plenarnego w Polsce w sprawie budowy domu dla księży inwalidów. Uchwała bowiem 20, § 1 Synodu bynajmniej nie zakreśla granic jakimś ogólnym jednostronnym przepisem, lecz przeciwnie pozostawia tej tak ważnej sprawie pewną swobodę: „Celem zapewnienia duchowieństwu pomocy na wypadek choroby, na starość, na czas niezdolności do pracy i t. p. należy tworzyć (erigantur) domy, lub kasy emerytów, sanatorja, zakłady wypoczynkowe i innego tego rodzaju instytucje“, czyli innemi słowami to, na co kogo stać i co kto uważa za lepsze, praktyczniejsze i możliwe. Wyrazy zaś: „inne tego rodzaju instytucje“, nietylko nie wykluczają, ale raczej obejmują i projektowane u nas „Altarie“¹⁾).

Pisząc o tem wszystkim musimy wkońcu raz sobie powiedzieć, że szukać na tym świecie zupełnego spokoju, wygody i szczęścia byłoby złudzeniem i utopją. Nie znajdziemy go ani w Altarji, ani tembardziej we wspólnym skoszarowanym domu, ani nawet na 10-cio tysięcznej parafji, choćby bez „wrzoda“ — emeryty, aż dopiero w niebie. Nie powinniśmy również potępiać tych, co inaczej, niż my, myślą. Szukając zaś spokojnie i życzliwie rozwiązania tej tak ważnej kwestji, nie zapominajmy jednak i o słowach Kościoła: „Ne derelinquas me, Domine; Pater et Dominator vitae meae, ut non corruam in conspectu adversariorum meorum... Duo rogavi a te ne deneges mihi antequam moriar: divitias et paupertatem ne dederis mihi, sed tantum victui meo tribue necessaria“. (Brev. Rom. respons. infr. hebd. Augusti).

Ks. Hieronim Hrehorowicz.

¹⁾ Za „Altarjami“, czy jak tam je nazwać, domkami przy kościołach parafjalnych, może przemawia jeszcze i ten fakt, że kiedy Biskup udzielał nam święceń subdiakonatu, od którego, jak mówi pontyfikał, „nie będziecie mogli się cofnąć, lecz związani będziecie na zawsze ze służbą Bożą, a służyć Bogu — to królować“, jednocześnie wyznaczył nam „tytuł“ jakiegoś kościoła: „N. N. ad titulum ecclesiae X“... Któż z nas nie pamięta tych rzewnych i słodkich chwil? Czyż nie jest to świętą myślą i troską Kościoła — Matki naszej, byśmy „związani na zawsze ze służbą Bożą w kościele“, przy kościele też dokonali swego żywota?... Co? (*Przypisek autora*).

WAŻNE DLA KSIĘŻY KATECHETÓW I WYCHOWAWCÓW.

Każdy Katecheta wie z doświadczenia, jak trudno wytłumaczyć dziecku treść pacierza. Bez uzmysłowienia treść pogadanek religijnych zostaje dla dzieci czemś obcym. Wiele także sprawia trudności na lekcji religii utrzymanie uwagi dzieci w należytem napięciu, gdyż 7—9 letnie dziecko jest żywe, potrzebuje coś robić, czemś zająć ręce.

Nawet gdy katecheta posiada zdolność barwnego opowiadania, niezawsze skutek bywa doskonały, bo dzieci prędko zapominają o treści opowiadania i trudno jest nawiązać nową lekcję do poprzednio zdobytych wiadomości.

Jeszcze większą trudność mają nauczyciele w szkołach wiejskich, gdzie są łączone klasy. Gdy bowiem nauczyciel zajmie się jedną klasą, przeszkadzają inne dzieci bez odpowiedniego zajęcia.

Żeby dać skuteczną pomoc przy nauczaniu religii zarówno rodzicom, wychowawcom, nauczycielom jak i dzieciom, opracowaliśmy serię obrazków konturowych do kolorowania kredkami dla każdego dziecka. Obrazki te są wynikiem próbnych badań, przeprowadzonych w Referacie Wychowawczym przy K. S. K. w Wilnie. Obrazki są pomyślane w ten sposób, by skupiały uwagę dziecka na treści. (Usunięto symbole). Rozmiar obrazków jest 15 na 21 cm.

JAK KORZYSTAĆ Z OBRAZKÓW.

1. Nie należy dzieciom dawać odrazu całego kompletu obrazków, lecz rozdać w odpowiednim momencie tylko te, które ilustrują daną treść lekcji. W przeciwnym bowiem razie dziecko odrazu przejrzy wszystkie obrazki, co wprowadzi zamieszanie w jego umyśle, oraz zniweczy ciekawość, która jest potrzebna na przeciąg całego roku.

2. Ponieważ wszystkie dzieci z danej klasy posiadają jednakowe obrazki, należy omówić w klasie wspólnie z dziećmi treść danego obrazka oraz sposób kolorowania.

3. Obrazki te mogą być przeznaczone do kolorowania w domu, lub klasie, zwłaszcza jako ciche zajęcie przy łączeniu klas.

4. Pokolorowane obrazki dołączają dzieci do poprzednich i w ten sposób każde dziecko układa stopniowo własny estetyczny albumik.

WARTOŚCI WYCHOWAWCZE OBRAZKÓW.

a) Kolorowanie obrazków w domu daje okazję dziecku do przypomnienia treści lekcji oraz możliwość głębiej przeżyć ją po swojemu, według własnych możliwości pojmowania.

b) Wymaganie przyniesienia tych obrazków na lekcję następną oraz dołączenia do poprzednich jest dobrem ćwiczeniem obowiązkowości.

c) Dziecko obrazek pokolorowany zawiesza u siebie w domu nad łóżeczkiem, ewentualnie nad stolikiem, przy którym odmawia swój paciorek, a w ten sposób pacierz łączy się z treścią lekcji, lekcja zaś zmierza do pogłębienia modlitwy. Zmieniając kolejno obrazki co kilka dni (zależnie od lekcji) tem samem wprowadza do swego życia religijnego coraz bogatszą treść, a pacierz nie jest czemś jednostajnem.

d) Kolorowanie obrazków jako praca domowa ma jeszcze i tę wartość, że służy do pewnego stopnia celom apostołstwa, gdyż najbliższa rodzina zwykle interesuje się temi obrazkami, a więc ma okazję do zaznajomienia się z tem, czego się dziecko uczy, przypomina sobie, a często lepiej przyswaja treść religii.

e) Dla wychowawcy nawet pobieżny tylko przegląd tych obrazków pokolorowanych da możliwość zorientować się lepiej w duszy dziecka.

Celem ułatwienia osiągnięcia tych wyników, o jakich dotychczas mówiliśmy, podajemy schematyczny układ pracy nauczania religii w I oddziale szkoły powszechnej. W tablicy tej podajemy 1) temat wykładu, który może być przerobiony na kilku lekcjach, (uwaga: podajemy temat zagadnienia, a nie poszczególnych lekcji), 2) prawdę dogmatyczną, którą mamy wyjaśnić i nauczyć, ujętą samą w sobie i od strony życia społecznego, 3) zastosowanie w życiu indywidualnem i społecznem, 4) część pacierza, która odpowiada lekcji, 5) odpowiednie obrazki.

Do tych obrazków opracowane są praktyczne uwagi do korzystania z nich. Przy każdym zamówieniu dołącza się jeden egzemplarz tych uwag łącznie z tablicą schematyczną rozkładu tematów pracy.

Cenę ustalono jak najtańszą, by obrazki stały się dostępne nawet dla najuboższych dzieci. Cena jednego kompletu (56 obrazków z okładeczką) wynosi 60 gr. przy zamówieniu przynajmniej 10 kompletów. Pojedynczy zaś komplet łącznie z uwagami kosztuje 1 zł. 10 gr.

Zamówienia kierować jedynie pod adresem: Wilno, ul. Uniwersytecka Nr. 9 m. 10. Redakcja Ku Szczytom.

Ks. Józef Wojtukiewicz.

VII KURS DUSZPASTERSKI ARCHIDIECEZJI WILEŃSKIEJ

w dniach 15, 16 i 17 listopada 1938 roku

**za zgodą i błogosławieństwem J. E. Najprzewielebniejszego
Księdza Arcybiskupa - Metropolity**

„AKCJA KATOLICKA PRZEZ KSIĄŻKĘ I SZKOŁĘ”.

Dnia 15 listopada — wtorek.

Godz. 8. — Msza św. w kaplicy św. Kazimierza w Bazylice Metropolitalnej. Odprawi J. E. Ksiądz Arcybiskup - Metropolita.

Godz. 11.30. — Zagajenie, wybór przewodniczącego, powołanie prezydium i sekretarza.

I. Ref.: *W walce o dobrą książkę.* — **Ks. Dr. Ignacy Świrski,** Prof. U. S. B.

Godz. 15. — **II. Ref.:** *Nauka i wychowanie religijne w naszej szkole publicznej.* — **Ks. Dr. Michał Sopoćko,** Prof. U. S. B.

Godz. 16.15. — **III. Ref.:** *Nauka i wychowanie w naszej szkole publicznej.* — **Ks. Dr. Michał Sopoćko,** Prof. U. S. B.

Dyskusja.

Dnia 16 listopada — środa.

Godz. 10. — **I. Ref.:** *Czytelnictwo jako część składowa Akcji Katolickiej.* — **Ks. Dr. Karol Milik,** Dyrektor T-wa Czytelni Ludowych z Poznania.

Godz. 11. — **II. Ref.:** *Organizacja i sposób prowadzenia czytelnictwa na parafji.* — **Ks. Dr. Karol Milik.**

Godz. 16. — **III. Ref.:** *Organizacja i sposób prowadzenia czytelnictwa na parafji.* — **Ks. Dr. Karol Milik.**

Godz. 17. — **IV. Ref.:** *Czem jest Towarzystwo Czytelni Ludowych.* — **Ks. Dr. Karol Milik.**

Dyskusja.

Dnia 17 listopada — czwartek.

Godz. 10. — **I. Ref.:** *Przepisy Pierwszego Polskiego Synodu Plenarnego z roku 1936, dotyczące czytelnictwa i oświaty z punktu*

widzenia Akcji Katolickiej. — **Ks. Leon Żebrowski**, Kan. Kapituły Metropolitalnej.

Godz. 11. — II. Ref.: *Wzory duszpasterstwa belgijskiego.* — **Ks. Mgr. Józef Zawadzki**, Asystent U. S. B.

Dyskusja, wnioski i zamknięcie Kursu.

U W A G I :

1. **Opłata** za udział w Kursie **3 zł.**
2. **Odczyty** i zebrania będą się odbywały w Sali Stowarzyszenia Misyj Wewnętrznych, ul. św. Anny 13.
3. **Mieszkania:** u OO. Karmelitów (Ostrobramska 12, tel. 16-60), za opłatą 2 zł. za dobę, w Pensjonacie pp. Cywińskich (Mickiewicza 19), w hoteliku seminaryjnym (Mostowa 12) i w hotelu „Georges'a” (Mickiewicza 20).
4. **Posiłek:** Jadłodajnia przy ul. Biskupa Bandurskiego 11 (obiady od 80 gr.), jadłodajnia przy ul. Mostowej 10 (obiady od 70 gr.).
5. Zarząd Związku Kapłanów „Unitas” zwrócił się z prośbą do Ministerstwa Komunikacji o zniżki kolejowe dla uczestników Kursu w drodze powrotnej.

ZARZĄD ZWIĄZKU KAPŁANÓW „UNITAS”
ARCHIDIECEZJI WILEŃSKIEJ.

O D E Z W A

MIĘDZYNARODOWEJ UNJI PRZECIWRAKOWEJ TYDZIEŃ PRZECIWRAKOWY W POLSCE

(23 — 30 listopad 1938 r.)

Rak obok gruźlicy jest największą klęską społeczną. W ostatnich latach częstość jego wzrasta wybitnie. W całym świecie około **1.500.000** ofiar rocznie pochłania to cierpienie. W samej Polsce ginie przeszło 30.000 ludzi, a więc prawie co 15 minut 1 chory Polak umiera na raka.

Rak jest jedną z najczęstszych przyczyn śmierci u ludzi w wieku ponad 40 lat, atakuje on wszystkie klasy społeczne — zarówno biednych jak bogatych, kobiety jak i mężczyzn.

Nieuleczalność raka jest w wielu wypadkach następstwem lekceważenia cierpienia przez chorych, którzy nie orjentują się, że rak narazie nie powoduje bólów i nie sprawia większych dolegliwości.

Rak wcześniej rozpoznany może być wyleczony: początkowo bowiem jest to cierpienie lokalne, które w tym okresie można usunąć radykalnie czy to na drodze chirurgicznej, czy też zapomocą naświetlań radem lub promieniami Röntgena.

Początek raka jest prawie nieuchwytny. Cierpienie to może powstać w każdym narządzie, w każdym miejscu naszego ciała, najczęściej rozwija się w przewodzie pokarmowym, w narządach kobiecych, w piersiach i wargach.

Nie należy zwlekać, jeżeli wystąpią takie podejrzane objawy, jak małe guzki w piersiach, niegojące się ranki na języku, wargach i skórze, cuchnące lub krwiste wydzieliny, długotrwałe zaburzenia kiszkowe, wychudnięcie i upadek sił bez widocznych przyczyn. **Natychmiast** należy się udać do lekarza lub do specjalnych zakładów leczniczych.

Rak w początkowych okresach może być uleczony.

Ponieważ walka z rakiem, jako z klęską społeczną, wymaga znacznych środków, przeto prowadzona jest z funduszków publicznych. Idą one na organizację lecznictwa przeciwrakowego, w czem znaczną pozycją jest zakup radu, tego bardzo kosztownego i niezbędnego środka leczniczego, wykrytego przez naszą wielką rodaczkę, **Marję Skłodowską - Curie** i jej męża **Piotra**. Idą nadto na badania naukowe, mające na celu stwierdzenie istoty raka.

Gdy to dzieło zostanie dokonane, jeszcze jeden groźny wróg ludzkości ulegnie pokonaniu, jak pokonano już tyle innych ciężkich chorób, które też zdawały się być nieuleczalne.

Leczenie i badania — to oręż w ręku ludzkim. Na wykucie i usprawnienie tego oręża nie może zabraknąć środków.

Gdy składasz grosz na walkę z rakiem, być może ratujesz własne życie lub życie twych najbliższych. W każdym razie przynosisz ulgę cierpieniu twych bliźnich.

Zapisując się na członka Towarzystw Przeciwrakowych w Polsce, spełniasz swój obowiązek społeczny.

Pamiętać o tem trzeba podczas **Tygodnia Przeciwrakowego.**

W ciągu tego Tygodnia trwa jak gdyby mobilizacja całej ludzkości w walce z nieubłaganyim wrogiem. Im więcej nas stanie w walczących szeregach, tem prędsze będzie zupełne zwycięstwo.

KOMITET ORGANIZACYJNY TYGODNIA PRZECIWRAKOWEGO W POLSCE.

Zapisy na członków przyjmują instytucje przeciwrakowe w Polsce:

Polski Związek Przeciwrakowy, Warszawa, ul. Wawelska 15.

Polski Komitet do zwalczania raka, Warszawa, ul. Karowa 31.

Łódzkie Towarzystwo Zwalczania Raka, Łódź, ul. Piotrkowska 175.

Stowarzyszenie „Polski Instytut Przeciwrakowy”, Lwów, ul. Głowińskiego 7.

„Koło Pań” przy Polskim Komitecie do zwalczania raka, Warszawa, ul. Karowa 31.

Wileński Komitet do Zwalczania Raka, Wilno, ul. Połocka 6.

XIII KURS ALKOHOLOGJI.

Państwowa Szkoła Higieny z inicjatywy Departamentu Służby Zdrowia Ministerstwa Opieki Społecznej w porozumieniu z Towarzystwem „Trzeźwość” organizuje w dniach 12. XII. — 17. XII. r. b. włącznie XIII Kurs Alkohologii p. t. „Alkoholizm i jego zwalczanie”.

Kurs jest bezpłatny — wpisowe wynosi 4 zł. Wykłady odbywać się będą codziennie w godzinach rannych i popołudniowych, w gmachu Państwowej Szkoły Higieny. Wszelkich wyjaśnień udziela i przyjmuje zgłoszenia (do dn. 10. XII. r. b.) Sekretarjat kursu — Państwowa Szkoła Higieny — Warszawa, Chocimska 24.

Dr. W. Chodźko

Kierownik Państwowej Szkoły Higieny

Dział porad.

Wyjaśnienie w sprawie wystawienia Przenajświętszego Sakramentu.

Na zapytania wielu Przewielebnych Księżę podajemy następujące wyjaśnienie.

Nie wolno uroczyście wystawiać Przenajświętszego Sakramentu do adoracji w puszcze nazewnątr taber-

naculum, ale wolno bez specjalnego pozwolenia prywatnie coram aperto tabernaculo adorować Przenajśw. Sakrament i udzielić Nim benedykcji z jakiegokolwiek słusznej przyczyny. (Conf. c. 1275 § 1). *Ks. Z. W.*

Z ŻYCIA ARCHIDIECEZJI.

Konsekracja nowego kościoła w Sobakińcach. — W dniu 17 b.m. J. E. Ks. Arcybiskup-Metropolita Wileński dokonał w Sobakińcach, pow. szczuczyńskiego, konsekracji kościoła parafjalnego p. w. Podwyższenia

św. Krzyża. Kościół w Sobakińcach, murowany według projektu inż. Wacława Surtowtta, w stylu odrodzenia, wzniesiony został staraniem miejscowego ks. proboszcza Adolfa Grodisa, a kosztem parafjan.

STOLICA APOSTOLSKA.

Orędzie Ojca św. do Kongresu Eucharystycznego w Nowym Orleanie. — W dniu 18 b. m. Ojciec św. wygłosił przez radio watykańskie następujące orędzie do krajowego kongresu Eucharystycznego Stanów Zjednoczonych A. P., odbywającego się w Nowym Orleanie:

„Gdy Chrystus Pan, który jedynie jest Drogą, Prawdą i Życiem dla wszystkich, święci pośród was uroczysty triumf i gdy miasto Nowy Orlean przez wasz Kongres Eucharystyczny stało się jak gdyby ołtarzem całego narodu, My, którzy wysoce cieszymy się z radosnych wydarzeń wśród naszych dzieci i z ich rozgłoszenia czynną pobożnością, z najwyższym zadowoleniem łączymy się z Wami w słowach nadziei i modlitwy. Niemало jest przyczyn obaw i troski, szczególnie gdy widzimy tylu ludzi zaniedbujących, lekceważących i odrzucających boskie wskazania Ewangelji, z których jedynie nadejść może wybawienie rodzaju ludzkiego. Przedwszystkiem jednak nie możemy powstrzymać łez, gdy z rozrywającym serce bólem widzimy lekceważenie i odrzucanie samego Boga Wiecznego lub miotane przeciw Niemu, jak wrogowi, obelgi i przekleństwa. Jednakże, czemu nie mieć nadziei na czasy lepsze dla Kościoła powszechnego, gdy widzimy rozkwitającą nowo wśród Was i wśród prawie wszystkich ludów pobożność i coraz bardziej gorejącą cześć dla Wzniosłego Sakramentu ołtarza? Skoro Boska Eucharystja — by użyć słów Naszego mądrego poprzednika — ma być uważana za ośrodek całego życia chrześcijańskiego tak, że można Ją mieć duszą Kościoła, gdziekolwiek jest

Ona czczona nabożeństwem solennym i często pobożnie przyjmowana w Komunii, naprawia ludzkie słabości, pobudzając i umacniając cnoty chrześcijańskie. Gdzie jest Chrystus, tam jest raj. Należy przeto wytrwale mieć nadzieję na nowy rozkwit Kościoła ku niezmiernie wielkiej korzyści tego społeczeństwa świeckiego, gdzie żywa jest cześć św. Eucharystji, sama urabiając myśl ludzką. Gdy przeto, czcigodni bracia i ukochane dzieci, z czułością ojcowską usilnie wzywamy was do dalszego gorliwego pozostawania w tej nowej najświętszej żarliwości, wraz z wami błagamy Boskiego Odkupiciela, by wasz młody silny naród, jak obfituje w dobra materialne, tak zabłysnął przykładem wiary katolickiej, świętem życiem chrześcijańskim”.

Orędzie zakończone zostało udzieleniem błogosławieństwa.

Inauguracja Kongresu Archeologii chrześcijańskiej. — W Sali Sykstyńskiej pałacu papieskiego św. Jana na Latarnie rozpoczął dnia 16-go bież. miesiąca obrady czwarty Międzynarodowy Kongres Archeologii chrześcijańskiej. Wobec nieobecności kardynała Pacelliego, wielkiego kanclerza Papieskiego Instytutu Archeologii Chrześcijańskiej, inauguracji obrad kongresu dokonał delegowany na tę uroczystość przez Ojca św. kardynał Morcati, bibliotekarz i archiwariusz św. Kościoła Rzymskiego. W posiedzeniu inauguracyjnym wzięli udział kardynałowie Fumasoni Biondi, Maglione, Marmaggi, Pellegrinetti i Tisserant oraz liczni dostojnicy watykańscy i przedstawiciele świata nauki.

Z NIWY KOŚCIELNEJ I DUSZPASTERSKIEJ. W KRAJU

O katolicki pogląd na świat w polskich programach radiowych. — Związek Katolickich Radjo-słuchaczy za wiedzą Komisji Episkopatu Polskiego do spraw prasowych i radiowych, zwołuje na dzień 12 listopada r. b. w Warszawie ogólnopolską Katolicką Radjową Konferencję Programową, której zadaniem będzie przedyskutowanie i ustalenie zasad, na jakich powinny opierać się radiowe programy w Polsce, żeby odpowiadały katolickiemu światopoglądowi, wyznawanemu przez olbrzymią większość Narodu Polskiego. W konferencji tej wezmą udział działacze katolicy i znawcy ze wszystkich dziedzin kultury katolickiej i narodowej z terenu całej Polski.

Organizacja zjazdu została powierzona p. Stanisławowi Bukowskiemu, jako stałemu delegatowi Zarządu Głównego ZKR. w stolicy Państwa oraz Zarządowi Warszawskiego Okręgu ZKR. (Warszawa, Miodowa 20 m. 8, tel. 215-33).

Zgon przywódcy katolików niemieckich w Polsce. — W Katowicach zmarł po dłuższej chorobie ś. p. Edward Pant, wybitny przywódca katolików niemieckich w Polsce. Zmarły z zawodu nauczyciel gimnazjum długie lata pracował na niwie katolicko-społecznej oraz dziennikarskiej, redagując „Der Oberschlesischer Kurier”, a następnie „Der Deutsche in Polen”. Ś. p. Edward Pant posłował do sejmu śląskiego, a następnie był senatorem. Odznaczał się odwagą cywilną, zawsze był lojalnym obywatelem Polski, ciesząc się ogólnym szacunkiem. Jako szczerzy i gorący katolik był przeciwnikiem

narodowego socjalizmu, zwalczając jego błędne teorie.

ZAGRANICA

Episkopat włoski o ostrożności przy nawróceniach Żydów. — Według informacji agencji katolickiej „La Corrispondenza” episkopat włoski, biorąc pod uwagę coraz liczniejsze w ostatnich czasach przejścia na katolicyzm Żydów, skierował do wszystkich proboszczów Włoch pisma, w których zwraca uwagę, że nawrócenia osób żydowskiego pochodzenia powinny mieć miejsce jedynie w tych wypadkach, gdy zostało ponad wszelką wątpliwość stwierdzone, że motywem nie są czynniki natury materialnej lecz wyraźnie dziedziny duchowej. Prócz tego zaznacza się w powyższym piśmie, że, stosownie do przepisów Kościoła, chrzest osoby wyznania izraelskiego może nastąpić jedynie po odpowiednim przygotowaniu, trwającym conajmniej szereg miesięcy i to po publicznem wyrzeczeniu się przez daną osobę jej dawnych błędów religijnych. Przejście na wiarę katolicką izraelity czy izraelitki winno być, stosownie do wskazówek prawa kanonicznego, każdorazowo uprzednio podane do wiadomości odpowiedniego biskupa, co się zaś dotyczy proboszcza danej miejscowości, to winien on zawsze dokładnie zbadać warunki życiowe i materialne oraz stosunki rodzinne kandydata na neofitę. Nie może być mowy o udzieleniu chrztu św. osobie, która przechodząc na katolicyzm pragnie ratować swą sytuację społeczną i która nie chce mimo to zrezygnować ze sposobu życia, niezgodnego z etyką chrześcijańską.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Wydawca: KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.

Redaktor: KS. JÓZEF PONIATOWSKI.

Drukarnia Archidiecezjalna w Wilnie.

SZKŁO OKIENNE W FIRMIE CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

D/H. „T. ODYNIEC”

WŁ. I. MALICKA

Wilno, ul. Wielka 19. — Telefon 4-24. Cenniki wysyłamy gratis.

Hurtowe składy szkła okiennego, porcelany, emalii, naczyń, gramofonów i radja. Wszelkie prace w zakres szklenia kościołów i budowli po konkurencyjnych cenach. Naczynie wykłintne i wysortowane za bezcen. — Obsługa szybka i solidna.

Wielebnemu Duchowieństwu poleca

CHRZEŚCIJAŃSKA WYTWÓRNA RĘKAWICZEK

„PROMIEŃ” MIKOŁAJ RZEWUSKI

Wilno, ul. Wileńska 23 m. 14.

Wykonuje wszelkie zamówienia w zakresie rękawicznictwa.

SKŁAD MEBLI NOWOCZESNYCH

B. ŁOKUCIEWSKI

Wilno, ul. Wileńska 23

obok miejskiej apteki.

Posiada na składzie jadalnie, sypialnie, gabinety, wyroby tapicerskie, fotele klubowe, meble niklowe, urządzenia biurowe. — Pamiątki regionalne. Solidne wykonanie. — Tania wyprzedaż okazyjnych mebli. — Dogodne warunki kupna.

Sutanny

Płaszcze

Kożuszki

gotowe i na miarę.

**Sprzęt sportowy
i gimnastyczny
oraz kostjумы
dla Oddziału K. S. M.**

Na życzenie wysyłamy
cennik gratis

**Najtańsze źródło zakupu — CHRZEŚCIJAŃSKA HURTOWNIA
ŚLEDZI I ARTYKUŁÓW KOLONJALNO - SPOŻYWCZYCH**

D/H. K. J. RADKIEWICZ i S-ka

Ul. Jagiellońska 8.

WILNO

Telefon Nr. 25-04.

PAWEŁ BIAŁOMIEJSKI

WILNO, UL. ZAMKOWA 7.

Firma istniejąca od roku 1897.

Wielki wybór obuwia męskiego, damskiego, dzieciennego i kaloszy.

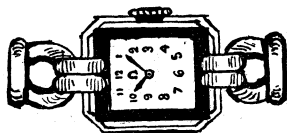
W. CHARYTONOWICZ

APTECZNY DOM HANDLOWY

Wilno, ul. Mickiewicza 7. — Telefon 9-71.

PIERWSZORZĘDNE ŹRÓDŁO ZAKUPU.

Wysyłka towarów koleją i pocztą w dniu otrzymania zlecenia. Ceny tanie. Duży wybór.

K. GORZUCHOWSKI

Wilno, ul. Zamkowa 9

ZEGARKI SZWAJCARSKIE Z GWARANCJĄ
Wyroby złote, srebrne, platery, kryształ
Solidna naprawa. — Ceny konkurencyjne.

Z piśmiennictwa.

Kazimierz Marjan Morawski i Włodzimierz Moszczyński, **Co to jest masoneria.** — Warszawa 1939. Skład główny w księgarni A. Prabuckiego, Miodowa 1. Str. 105. Cena 2,50 zł.

Jest to podręcznik, niewielki objętością, ale dający wyczerpujące odpowiedzi na pytania, co to jest masoneria, jakie jej cele, jaka jej struktura, rola dziejowa, znamiona zasadnicze, i t. d. Książka jasno tłumaczy

również przyczyny walki masonerii z Kościołem katolickim.

Wśród wielu w czasach ostatnich ukazujących się książek o masonerii obecnie omawiana szczególnie wyróżnia się jasnością i gruntownością wykładu. Zresztą jeden z autorów książki, dr. Kazimierz Marjan Morawski, znany jest już jako wybitny znawca dziejów masonerii i zasłużony autor wielu prac z tej dziedziny.

Na uroczystość Chrystusa-Króla.

W związku z uroczystością Chrystusa-Króla „Tygodnik Katolicki — Nasz Przyjaciel” na dzień 30-go października r. b. wydzie powiększony i kolorowy,

Numer ten poza aktualnymi zagadnieniami, dotyczącymi Akcji Katolickiej, zawierać będzie ilustracje i artykuły, związane z uroczystościami ku czci św. Andrzeja Boboli, które odbędą się w Wilnie w dniach 23—25 października r. b. z okazji przeniesienia relikwii św. Męczennika do Bazyliki Wileńskiej i kościoła św. Kazimierza.

Numery dodatkowe zamawiać można do dnia 22 października r. b. — Przy zamówieniach więcej jak 50 egzemplarzy płaci się po 7 gr. za egzemplarz.

O KAPŁANACH ARCHIDIECEZJI WILEŃSKIEJ

którzy byli prześladowani przez rząd rosyjski za przyjmowanie do Kościoła katolickiego prawosławnych, lub za udzielanie posług religijnych tym, których rząd rosyjski uważał za prawosławnych, (byłym unitom, ex-prawosławnym), potrzebne są wiadomości pewnemu autorowi, który opracowuje swe nowe dzieło z dziedziny historii Kościoła na ziemiach b. zaboru rosyjskiego. Wszelkie wiadomości z podaniem imienia, nazwiska, stanowiska kapłana oraz czasu, miejsca i okoliczności sprawy, proszeni są PP. WW. Księża nadsyłać do Kurji do dnia 15-go listopada r. b.

DROGERJA CHRZEŚCIJAŃSKA »LUDWIK«

WILNO, ZAMKOWA 22.

Poleca po najniższych konkurencyjnych cenach towary apteczne, kosmetyczne, perfumeryjne, galanteryjne, gospodarcze. Duży wybór waliz podróżnych. Oliwa do palenia, kadzidło kościelne.
